

Coat of arms of Veli Lošinj

Ćus-Rukonić, Jasminka

Source / Izvornik: **Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu, 2010, 27, 267 - 270**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:291:800008>

Rights / Prava: [Attribution 3.0 Unported](#)/[Imenovanje 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-23**

INSTITUT ZA
ARHEOLOGIJU

Repository / Repozitorij:

[RIARH - Repository of the Institute of archaeology](#)

Grb Velog Lošinja

Coat of arms of Veli Lošinj

Prethodno priopćenje
Povijest

Report
History

UDK/UDC 929.6 (497.5 Veli Lošinj)
Primljeno/Received: 03. 05. 2010.
Prihvaćeno/Accepted: 13. 01. 2011.

JASMINKA ĆUS–RUKONIĆ
Lošinjski muzej
Vladimira Gortana 35
HR-51550 Mali Lošinj
jasminka.cus.rukonic@gmail.com

Grb Veloga Lošinja sastoji se od trokutastog štita u kojem je na svijetloj podlozi plava okrugla kula s nazubljenim kruništem, dvama prozorima i ulaznim lučnim vratima, a sve počiva na zidu od pravilnih kamenih blokova, negdje samo u jednome redu, negdje u tri, šest, sedam ili osam.

Ključne riječi: grb, kula, Veli Lošinj, Velo selo, otok Lošinj

The coat of arms of Veli Lošinj consists of a triangular shield. Represented on a light blue background is a circular tower with a battlement, two windows and arched entrance doors. It lies on an ashlar masonry constructed of one, three, six, seven or eight courses of stone blocks.

Key words: coat of arms, tower, Veli Lošinj, Velo selo, island of Lošinj

Naselje Veli Lošinj smješteno je u maloj uvali na jugoistočnoj strani otoka Lošinja, u samom podnožju brda Sv. Ivan. Mjesto se s brdašca Sv. Nikole zrakasto širi prema morskoj obali te se smješta u svoje dvije uvale, Velološinjskoj i Rovenskoj. U Velološinjskoj uvali na predjelu Kaštel za potrebe obrane mjesta izgrađena je samostojeća obrambena kula u XV. st. (sl. 1).

Najveću ulogu grb je imao u srednjem vijeku, točnije grbovi su i nastali u vrijeme križarskih ratova (od XI. do XIII. st.) kada su vojne grupacije na štitove stavljale grb svoje obitelji ili vladara. Jedan od prvih znakova koji su stavljali na štitove bio je križ, pa su po toj oznaci vojne skupine koje su odlazile u križarske ratove i nosili naziv križari. Grb im je tada služio na isti način kao što i danas služe raznobojne trake koje u velikim ratnim operacijama ili vojnim vježbama vojnici stavljaju na maskirne odore kako bi se međusobno razlikovale vojne formacije.

Protok vremena na bilo kojem području, pa tako i na otoku Lošinj u očituje se među ostalim i u grbovima koje su razne države, regionalne i lokalne jedinice, gradovi, naselja, crkveni velikodostojnici te obitelji i društvene skupine ostavili iza sebe, bilo u kamenu ili drvu, bilo u plošnom prikazu, uglavnom na papiru u ispravama i knjigama, a ponegdje i na tkanini. Najintenzivnija uporaba grbova na otoku Lošinj je bila za vrijeme Mletačke uprave (1409.–1797.), da bi u XIX. stoljeću njihova uporaba bila mnogo manja, a nakon I. svjetskog rata se ovdje kao i svugdje u svijetu njihova uporaba drastično smanjuje (Ćus-Rukonić 1989).

The town of Veli Lošinj lies in a small bay on the south-eastern part of the island of Lošinj, at the foot of St. Ivan hill. From the hill of St. Nikola, the town radially expands in the direction of the seacoast, thus occupying Velološinjska and Rovenska bays. In the 15th century a tower (Fig. 1) was built in the area of Kaštel in Velološinjska bay.

The use of coats of arms was most widespread in the middle ages. To be precise, they emerged during the Crusades (between 11th and 13th centuries) when military forces used family or sovereign coats of arms on shields. One of the first symbols used on shields was a cross, giving the name of Crusaders to the troops that fought in the crusades military campaigns. Coats of arms have the same purpose as modern-day use of colors in large-scale military operations or camouflage uniforms in military drills in order to distinguish between different military formations.

As in other parts of the world, there are numerous examples for the use of coats of arms on the island of Lošinj by different state, regional and local authorities, as well as by towns, church prelates, families and different social groups. They were mostly made of stone and wood, or represented flatly on paper – in books or official documents – and sometimes even on fabric. The period of Venetian rule (1409.-1797.) saw the most intensive use of coats of arms on the island of Lošinj. Their use gradually dropped in the 19th century and after WW I coats of arms have virtually gone out of the use here as well as everywhere in the world (Ćus-Rukonić 1989).

Sl. 1 Obrambena kula iz XV. st. na predjelu Kaštel u Velološinjskoj uvali

Fig. 1 The 15th century a tower in the area of Kaštel in Velološinjska bay

Francuskom građanskom revolucijom 1789. godine te potom Napoleonovim osvajanjima srušena je 1797. godine višestoljetna Mletačka Republika. Prva austrijska vladavina, koja je trajala od 1797. do 1804. godine, nije ništa mijenjala u poretku koji je na otočju zatekla od Mlečana. Provedene su samo manje reforme u školstvu i sudstvu.

Nakon toga u okvirima Napoleonove Ilirije (Les Provinces Illyrienes) od 1805. do 1814. godine otočje Lošinja i Cresa postalo je dijelom Civilne Hrvatske. Pod francuskom upravom otočje nije doživjelo ekonomski napredak. Francuska je vlast dokinula staleške razlike i izjednačila sve ljude pred sudovima, uvela je građanski brak i ukinula je bratovštine i crkvenu desetinu, no u kolonatski sustav nije dirala.

Najvažnija je tekovina francuske uprave za cresko-lošinjsko otočje političko osamostaljivanje Maloga i Veloga Lošinja od Osorske općine. Ova su dva mjesta isprva 24. kolovoza 1806. godine osnovala zajedničko općinsko vijeće, a godinu i pol kasnije, 11. veljače 1808., općina Veli Lošinj osamostalila se od one u Malome Lošinju (Čus-Rukonić 2003).

Nemamo **nikakvih ni pisanih, a niti materijalnih podataka**, da je za vrijeme Mletačke vladavine postojao bilo kakav grb Veloga Lošinja, a pošto je to naselje direktno potpadalo pod Osorsku općinu kao i Mali Lošinj, oni su bili politički i ekonomski ovisni o Osoru. **Što zači da nisu mogli imati** nikakva svoja znamenja-grbove kao vanjski pokazatelj svoje političke i ekonomske samostalnosti. To je za Venecijanske uprave mogao imati samo Osor odnosno Cres.

Tu svoju **dugo željenu političku i ekonomsku samostalnost** od Osorske općine, pa vrlo kratko i od Malo Lošinjske

The French Revolution in 1789 and Napoleon's conquests in 1797 ended the centuries-old Republic of Venice. The first Austrian government in the period between 1797 and 1804 did not bring any significant changes to the system inherited from the Venetian Republic. Only minor reforms were introduced in education and judicial system. Within the scope of the Napoleon's Illyrian Provinces (Les Provinces Illyrienes), from 1805 to 1814, the islands of Lošinj and Cres became part of the Civil Croatia. The French government did not bring economic progress to the islands. It abolished social class inequalities, introduced equality before courts and civil marriage. Also abolished were fraternities and tithe, but the existing colonat system was preserved.

The most important legacy of the French government in this area was the political independence that Mali and Veli Lošinj gained from Osor municipality. These two towns first, on August 24th 1806, founded a joint municipal council. A year and a half later, on February 11th 1808 the municipality of Veli Lošinj broke away from Mali Lošinj municipality (Čus-Rukonić 2003).

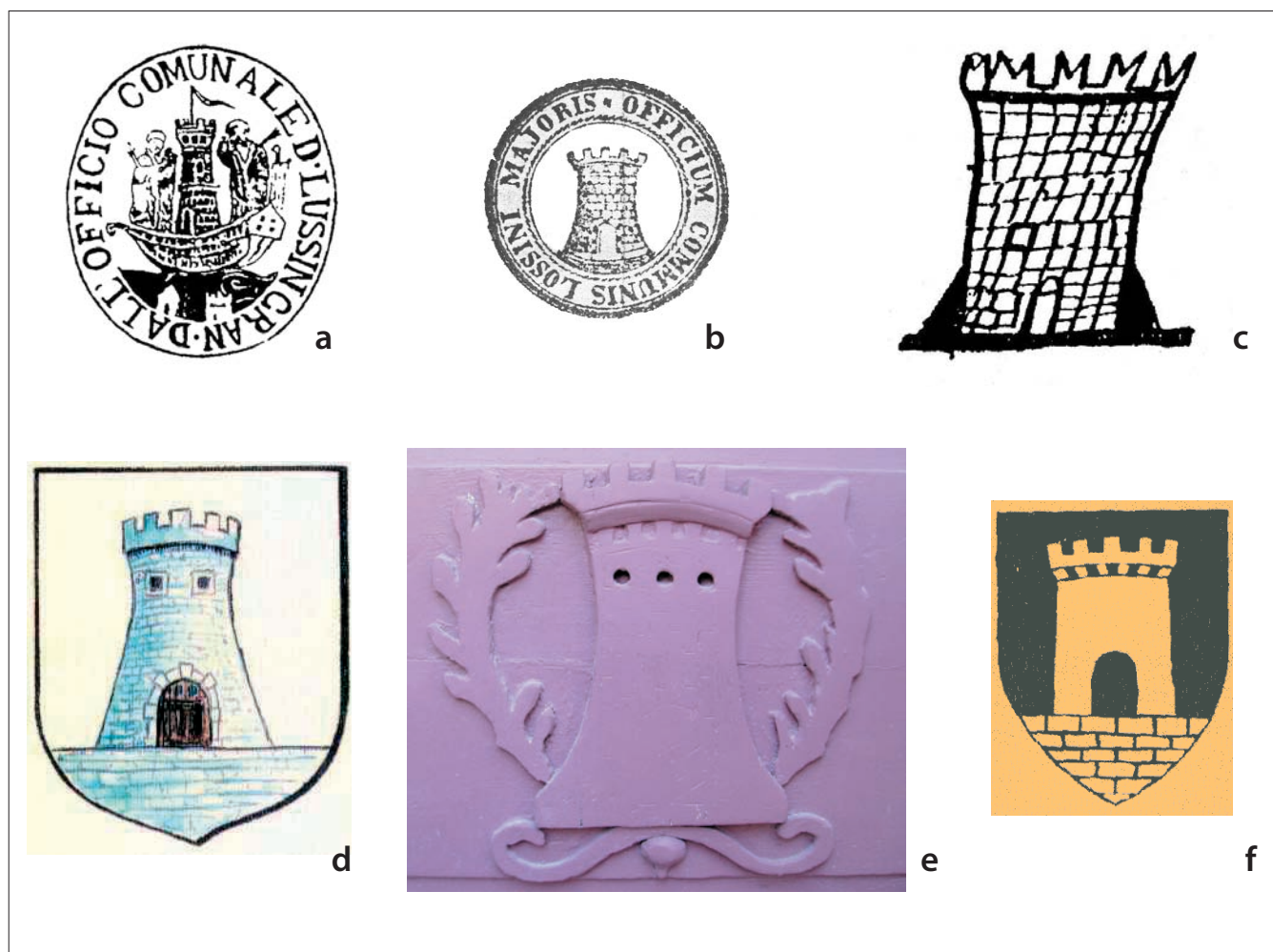
There are no records or material evidence which would corroborate the existence of the coat of arms of Veli Lošinj during the Venetian rule. Being part of Osor municipality, both Veli Lošinj and Mali Lošinj were politically and economically dependent on the municipality centre. Consequently, they could not have had any symbol, i.e. coat of arms, which would show their economic and political independence. Only Osor and Cres enjoyed such a privilege during the Venetian rule.

The people of Velo selo marked their long-lasting political and economic independence from Osor, and for a short period from Mali Lošinj, with *šandarac* (flagstaff stone) with the year of independence-1808 carved on it, as well as with the use of the municipal coat of arms. First known coat of arms of the Velo selo municipality can be dated to 1818 (Crnković 2001). It shows a vessel carrying a tower and two patron saints of Veli Lošinj: St. Anthony the Hermit and St. Gregory of Spoleto (Fig. 2a). The tower – a circular defence Renaissance building from 1455 prevailed in the symbolic of Veli Lošinj and since 1851 it has been used as an exclusive symbol on the coat of arms of the municipality.

The coat of arms of Velo Selo consists of a triangular shield. Represented on a light blue background is a circular tower with a battlement, two windows and arched entrance doors. It lies on an ashlar masonry constructed of one, three, six, seven or eight courses, depending on a depiction.

The coat of arms of Veli Lošinj was also used on municipal seals (Čus-Rukonić 2005), here with an example from 1878 (Fig. 2b). It is also represented on various documents, and even on the title page of a handwritten book of Francesco Steffich from 1831 (Fig. 2c), as well as on a late 19th century wooden front door of a house located in Kaštel (Fig. 2e) as well as on many illustrations (Fig. 2d, 2f and 3).

After 1945 coats of arms of many island towns, including

Sl. 2 Grb Velog Lošinja a) s pečata iz 1818. godine; b) s pečata iz 1878. godine; c) iz 1831. godine; d) iz C. Baxa: Blasonario Istriano; e) na vratima; f) crtež

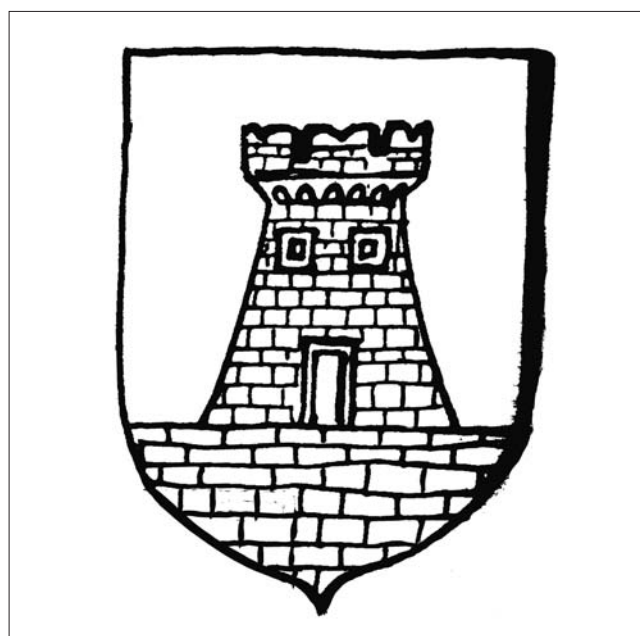
Fig. 2 Coat of arms of Veli Lošinj a) on a seal from 1818; b) a seal from 1878; c) from 1831; d) taken over from C. Bax: Blasonario Istriano; e) on a front door; f) a drawing

općine, žitelji Velog sela označili su štandarcem (zastavnim stupom) na kojem je uklesana godina osamostaljivanja 1808., te uporabom općinskog grba. Prvi, nama poznati grb Veloselske općine je onaj iz 1818. godine (Crnković 2001), a predstavlja lađu na kojoj se uz kulu voze i njegovi sveci zaštitnici Sv. Antun Pustinjak i Sv. Grgur Spoletski (sl. 2a). Kula-okrugla, renesansna obrambena građevina iz 1455. godine, je **bila toliko značajna i dominantna u simbolici Velog Lošinja** da je Veloselci od 1851. isključivo upotrebljavaju kao grb svoje općine.

Veloselski grb sastoji se od trokutastog štita u kojem je na svijetloj podlozi plava okrugla kula s nazubljenim kruništem, dvama prozorima i ulaznim lučnim vratima, a sve počiva na zidu od pravilnih kamenih blokova, negdje samo u jednome redu, negdje u tri, šest, sedam ili osam.

Grb Veloga Lošinja bio je u upotrebi u općinskom pečatu (Čus-Rukonić 2005), ovdje iz 1878. (sl. 2b), a nalazimo ga na raznim dokumentima, pa i na naslovnici rukom pisane knjige Francesca Stefficha iz 1831. (sl. 2c), kao i na drvenim ulaznim vratima kuće na predjelu Kaštel s kraja XIX. st. (sl. 2e) te na mnogobrojnim crtežima (sl. 2d, 2f i 3).

Nakon 1945. godine grbovi otočnih gradova, pa tako i

Sl. 3 Crtež grba Veloga Lošinja

Fig. 3 A drawing of the coat of arms of Veli Lošinj

Veloga Lošinja prestali su se službeno upotrebljavati, ali su prihvaćeni kao zaštitni znak na turističkom promidžbenom materijalu, kao što je to i s grbom Veloga Lošinja.

Veli Lošinj, were no longer in use. The coat of arms of Veli Lošinj has been accepted as a logo on tourist promotional materials.

LITERATURA / BIBLIOGRAPHY

Baxa, C. 1920, *Blasonario istriano*, Portorose.

Crnković, N. 2001, *Veli Lošinj iskonska civiliziranost i arhivsko blago*, Državni arhiv u Rijeci, Posebna izdanja, 14, Rijeka.

Ćus-Rukonić, J. 1989, *Heraldički Cres ili O grbovima i znakovima iz grada Cresa*, Cres.

Ćus-Rukonić, J. 2003, *Grbovi lošinjskog otočja i južnog dijela otoka Cresa*, katalog izožbe.

Ćus-Rukonić, J. 2005, *Muzejsko-galerijskog prostora Kula Veli Lošinj*, Vodič po stalnom postavu, Mali Lošinj.